

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

תפילה לאתרוג נאה

יהי רצון מלפניך ד' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתברך כל אילנות האתרוג להוציא פירותיהם בעתם, ויוציאו אתרוגים טובים יפים ומהודרים ונקיים מכל מום. ולא יעלה בהם חזזית ויהיו שלמים ולא יהיה בהם שום חסרון ואפילו עקיצת הקוץ. ויהיו מצויים לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום שהם, לקיים בה מצות נטילה על הלולב בחג הסוכות שיבוא לחיים טובים ולשלום, כאשר צויתנו בתורתך ע"י משה עבדך: 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל'.

ויהי רצון מלפני אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתעזרנו ותסייענו לקיים מצוה זו של נטילת לולב והדס וערבה ואתרוג כתיקונה בזמנה בחג הסוכות שיבוא עלינו לימים טובים ולשלום בשמחה ובטוב לב. ותזמין לנו אתרוג יפה ומהודר ושלם וכשר כהלכתו.

ויהי רצון מלפני ד' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתברך כל מיני האילנות ויוציאו פירותיהם בריבוי, שמנים וטובים ותברך כל הגפנים שיוציאו ענבים הרבה שמנים טובים, כדי שיהיה היין היוצא מהם מצוי לרוב לכל עמך ישראל לקיים בו מצות קידוש ומצות הבדלה בשבתות וימים טובים. ויתקיים בנו ובכל ישראל אחינו מקרא שכתוב 'לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה אלוקים את מעשיך'. 'באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים'. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ד' צורי וגואלי. (הבן איש חי)

שאלה לט"ו בשבט

"ועץ השדה יתן פריו"

פסוק זה, המופיע בפרשת בחקתי, מדבר בעניין הברכות המובטחות לבני ישראל אם ילכו בדרך התורה. ויש לבאר בעניין זה, מדוע בקללות האמורות באותה פרשה, שינה הכתוב את הלשון וכתוב: "ועץ הארץ לא יתן פריו", ומפני מה השתנה עץ השדה לעץ הארץ?

פנינים

ביום זה, שהוא ראש השנה לאילנות, נוהגים לאכול פירות. לעומת זאת בחג השבועות, שבו נדונים על הפירות, מקשטים את בית הכנסת בענפי אילנות. שואל האדמו"ר מסאטמר, שלכאורה המנהג היה צריך להיות הפוך: בשבועות שנדונים על הפירות יאכלו מפירות האילן, ובחמשה עשר בשבט שהוא ראש השנה לאילנות יקשטו את הבית בענפי אילנות. וביאר את העניין בדרך רמז, שהאילנות הם כנגד ההורים והפירות - כנגד הילדים. בט"ו בשבט דנים על ה'אילנות', היינו ההורים, ואז הגם שלהורים עצמם אין זכויות משלהם, אבל בזכות שהם מחנכים ומשקיעים ב'פירות' - בילדיהם, זוכים הם לרוב טובה וברכה. אבל בשבועות דנים על ה'פירות' - הילדים עצמם, והם, כסיוע מביאים את ה'אילנות', זוהי זכות אבות שבידם.

מובא בספרים כי קבלה יש לנו מרבותינו שיש להתפלל בט"ו בשבט שיזמין השם יתברך אתרוג כשר ומהודר למצווה (ראה מסגרת בעמוד זה שהעתקנו תפילה זו), וניתן למצוא לכך רמז בדברי המשנה. הנה במסכת ראש השנה התנא מונה ארבעה ראשי שנים כולם כתובים בלשון רבים, כגון: למלכים לשמיטין ליובלות. לפי זה, היה מן הראוי שיאמר גם ראש השנה לאילנות בלשון רבים ומדוע כתב בתנא בלשון יחיד ראש השנה לאילן? אלא רמז יש כאן: ראש השנה לאילן - המיוחד בתורה שפירותיו הוקדשו למצווה, הוא אילן האתרוג. (בני יששכר)

"ראש השנה לאילן" (ר"ה פ"א מ"א)

יש לבאר מדוע המשנה (וגם הגמרא) קוראת ליום זה 'ראש השנה לאילן' וזאת בשונה משאר הדברים שמוזכרים ראש השנה שלהם במשנה: מלכים, רגלים, יובלות, שנים, ירקות. ולכאורה היה עדיף לכתוב: "ראש השנה לאילנות"? ויש לומר: א. להראות שהאדם הוא עץ השדה ושכל יחיד ויחיד הוא עולם בפני עצמו. ב. הכוונה לאילן החיים בו שוכן הקב"ה. ג. לרמז על האילן המיוחד האמור בתורה לעניין נטילת מצוה והוא האתרוג. (בני יששכר) ד. אילן בגימטריא 91 כמנין שם אדנות והו"ה. ה. רומז לעץ הדעת. (ע"פ תשובת הקוראים הנכבדים שליט"א לשאלה לשולחן שבת' תשפ"ב)

עץ חיים היא לעחזיקים בה

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון:

052-7665775

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלוך לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!

השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'בייז'.

חידון א' ת'

- התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה
- פרי כתום, עונתו בסתיו
 - סוג של אגוז עגול
 - משבעת המינים
 - פרי אדום, מתוק וקטן
 - משפחה של פירות חורפיים
 - סלט המורכב מתפוחים, סלרי, אגוזים ומיוזג
 - פרי משבעת המינים
 - פרי צהבהב, בעל גבשושיות ונאכל כקומפוט
 - ראש השנה לאילנות
 - זן של תפוחים
 - קרמבולה קרויה גם: 'פרי ה_____'
 - פרי חמצמץ וירוק. (לא לימון)
 - פרי טרופי כתום ומתוק
 - פרי המוכר אף בשם 'אפרשיזף'
 - פרי עץ הצבר, שבקוצים הוא מעוטר
 - סוג אגוזים הנאכלים קלויים וחמים
 - שני סוגים של אגוזים
 - פרי עץ האורן (בתוך האצטרובל)
 - שני פירות בעלי קליפה חומה ושעירה
 - משבעת המינים
 - פרי קטן, כתום ומתוק
 - מפרי זה מכינים דבילות

חידון א' ת' הפוך

- התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה
- סל לנשיאת פירות
 - פרי שחור הנאכל ע"י רשב"י ור' חנינא
 - פרי בעל פיטם ועוקץ
 - עצו פורח ראשון
 - פרי טרופי בעל ריח אופייני וחזק
 - פרי ירוק ושומני
 - תפוח זהב
 - פרי נפוץ, בעיקר בצבעים: אדום, צהוב וירוק
 - פרי עץ האלון
 - פרי טרופי קטן, בעל קליפה ורודה ובשר לבן
 - סוג של אגוז
 - אגוז ששמו כשם מדינה
 - כך מכונים ענבים מייובשים
 - פרי חמוץ ביותר
 - פרי נפוץ, שצורתו כצורת פעמון
 - מילה נרדפת ל'שתל'
 - פרי קיצי מתוק, בעל קליפה מבריקה
 - אילן
 - פרי קיצי מתוק, בעל קליפה שעירה במקצת
 - פרי עץ הדקל
 - פרי קטן, כתום ומתוק, גלעינו משחק ילדים
 - מפירות ההדר (2)

כתרומו

דבא זיליון נדיא דעלייה מיליה מהתקבאום בארמיין שנקנסה לעדריין של לחנוני.

"ויגמול שקדים" (במדבר יז, כג) - "ועבד לזיוין" (תיב"ע). המילה העברית 'לז' המתארת אגוז בונדוק (אלסר), ובתורה הכוונה כנראה לשקד.

מן המדרש

"וטובל בשמן רגליו" - זה חלקו של שבט אשר שמושך שמן כמעייין. אמרו: פעם אחת נצרכו אנשי לודקיא לשמן, ומינו להם פולמוסטוס (ממונה) אחד, אמרו לו: "לך והבא לנו שמן במאה ריבוא". הלך לירושלים, שם אמרו לו: "לך לצור". הלך לצור, אמרו לו: "לך לגוש חלב". הלך לגוש חלב, אמרו לו: "לך אצל פלוני לשדה ההיא". הלך ומצאו שהיה עוזק (עודר) תחת זיתיו. אמר לו: "יש לך שמן במאה ריבוא שאני צריך?" אמר לו: "המתן לי עד שאסיים מלאכתי". המתין עד שסיים מלאכתו. כשסיים, הפשיל כליו לאחוריו והיה מסקל ובא, בדרך אמר לו: "לך יש שמן במאה ריבוא!?! כמדומה אני ששחוק שחקו בי היהודים!" כיון שהגיע לעירו, הוציאה לו שפחתו קומקום של חמין ורחץ בו ידיו ורגליו. הוציאה לו ספל של זהב מלאה שמן וטבל בו ידיו ורגליו, לקיים מה שנאמר: "וטובל בשמן רגליו". לאחר שאכלו ושתו, מדד לו שמן במאה ריבוא, אמר לו: "כלום אתה צריך ליותר?" אמר לו: "כן, אלא שאין לי כאן דמים". אמר לו: "אם אתה רוצה לקנות, קנה, ואני אלך עמך ואטול דמיו", ומדד לו שמן בשמונה עשר ריבוא. אמרו: לא הניח אותו האיש לא סוס ולא פרד ולא גמל ולא חמור בארץ ישראל שלא שכרו (כדי לשאת את השמן). כיון שהגיע לעירו, יצאו אנשי עירו לקלסו. אמר להם: "לא לי קלסוני, אלא לזה שבא עמי שמדד לי שמן במאה ריבוא והרי נושה בי בשמונה עשרה ריבוא", לקיים מה שנאמר: "יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב". (ע"פ מ"ר וזאת הברכה ומנחות פה:)

מילה בקליפה

**בכפות ידיו הוא חש,
את פרי הנרגש,
שתפקידו הוא לשרת,
וזו פעמיים כך או אחרת.**

המונח המבוקש הינו מילה בת 4 אותיות שקשורה לט"ו שבשבת [שמות של עצים או פירות].
(יתכן כתיב מלאוחדסר וחילופי אותיות בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

ושפני טמוני חול

איך יתכן שהיו לפני האדם פירות הרבה, ובדעתו לאכול מכולם, ובירך על פרי אחד 'העץ' בסתמא, ולא פטר בכך את שאר הפירות?

* * * *

רבי שניאור זלמן מלאדי אמר ללמדן אחד: "כי האדם עץ השדה" - אילן שאינו עושה פירות הוא אילן סרק, כך יכול אדם להיות בקי בכל התלמוד והפוסקים ולהיות חס ושלום אילן סרק. מה התועלת בתורתך ועבודתך, אם לא הדלקת אור ביהודי שני. (לקוטי דיבורים)

* * * *

כתוב בגמרא (ברכות נז): "הרואה תאנה בחלום תורתו משתמרת בקרבו, שנאמר: 'נוצר תאנה יאכל פריה'. וגם: תאנה = 'תנו' (רבנו). רמז על מי שעמל בתורה (תנו) כנוצר תאנה, יזכה להיות רבנו."

שעשועי דאורייתא

"וימן ד' אלוקים קיקיון" (יונה ד,ו)

היכן עוד בתנ"ך כתוב 'וימן'? (4 תשובות)

* * * *

- איזה פרי נהוג שלא לאוכלו בחג מסוים, ואילו בחג אחר המנהג שכן לאוכלו?
- כיצד קרוי הקטיפ של הפירות הבאים: ענבים, תמרים, זיתים, תאנים, תפוחים, חיטה?
- אלו מצוות אתם מכירים הנעשים עם העצים ופירותיהם?
- איזה דבר ברכתו 'שהכל', ואם יוציאו ממנו משהו ישתנה ברכתו 'להגפן'?
- מהו היער הגדול בישראל?
- אנו ארבעה או שבעה ולכבודנו הברכה הי"ט נתקנה.

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "ארץ הטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ שמן ודבש"

2. "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצמיח"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: אלו דברים פסולים בפגימה כדי שתחגור ציפורן? - עצם קרבן פסח, סכין שחיטה, פגימת אוזן של בכור בהמה, פגימת המזבח. (ע"פ חולין יז): **חידון א' ת'** - אפרסמון, בונדוק, גפן, דובדבן, הדר, וולדרוף, זית, חבוש, ט"ו בשבט, יונתן, כוכב, ליים, מנגו, נקטרינה, סברס, ערמונים, פקאן פיסטוק, צנובר, קוקוס קיווי, רימון, שסק, תאנה. **חידון א' ת' הפוך** - טנא, חרוב, אתרוג, שקד, גויאבה, אבוקדו, תפוז, תפוח, בלוט, ליצי, מלך, ברזיל, צימוקים, לימון, אגס, נטע, שזיף, עץ, אפרסק, תמר, משמש, פומלית אשכולית. **שעשועי דאורייתא** - עוד 3 פעמיים שם ביונה כתוב: "וימן ד' דג דול", "וימן האלקים תולעת", "וימן אלקים רוח קדים". ובדניאל: "וימן להם המלך דבר יום ביומו מפת בג המלך". 1. אגוז בראש השנה אינו נאכל מפני שאגוז בגימטריא שווה ל'חטא' ואף מקשה על התפילה בכוונה מכיון שמרבה ליחה, אך בפסח נהוג לחלק אגוזים ולאכולם. 2. לפי הסדר: בציר, גדיד (גודר), מסיק (חביטה, ניקוף), ארייה, קטיפ, קציר. 3. ערלה, בל תשחית, שמיטה, רבעי, תרומות, מעשרות, ביכורים, פרט ועוללות, פאה, ברכות, כלאים, ארבעת המינים, חלה, חדש, ועוד. 4. מי שריית צימוקים שהוציאו מהם את הצימוקים. (סי' רב) 5. יער יתיר. 6. "המינים": ארבעת המינים, שבעת המינים, וברכת המינים שנוספה לתפילת שמונה עשרה. **מילה בפרשה בא** - פסח. "משמעות פעולת הדיבור" - כשאדם מדבר פיו משוחח, ובקצרה: 'פה-שח' ונשמע כ'פסח', "ובלילה מהללים בציבור" - בליל פסח אומרים הלל בבית הכנסת, "נראה כמו חיגר, עילג" - פיסח, "אך הוא קפץ ודילג" - פסח. משמעות פעולת הדיבור, ובלילה מהללים בציבור, נראה כחיגר שקצת עילג, אך לפתע קפץ ודילג. **טמונות לט"ו בשבט** - 1. דף+נע= עץ הדפנה. 2. אגוז מלך. 3. ארמון = ערמון. 4. אש + עצם הקולית = אשכולית. 5. קרמבו+לה=קרמבולה. 6. דוב ל(ד)בן = דובדבן. 7. פה + העיר 'קאן' = אגוז פקאן. 8. חבוש בבית הסוהר = הפרי 'חבוש'. 9. הרוב. 10. ערימת האפר על גבי המזבח נקראה 'תפוח'. 11. גרגרת=גרוגרת. וגם שקדים. 12. קש+U = קשיו. 13. עץ (אגוז) הקולה. **שאלה לשלחן השבת ויהי** - שאלנו: כתוב בירושלמי (פ"ט ה"א ברכות): 'אל תהי צווח לא למיכאל ולא לגבריאל אלא כד' אלקינו בכל קראינו אליו'. מבואר, שאין זה נכון להתפלל אל המלאכים עצמם, אלא לקב"ה. ויש לבאר אם כן, מדוע כאן יעקב אבינו פונה לכאורה אל המלאך בבקשה כי יברך את הנערים, הלא יש לבקש ישירות מעם הקב"ה? עוד יש להקשות מי הוא המלאך המדובר? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. הכוונה למלאך מיכאל (מטטרו"ן), שנשלח ליעקב בצרתו. (ראשונים) 2. אמר שאם חלילה אינם ראויים לברכה ישירה ללא אמצעי, אזי ברכתם תבוא להם מפי המלאך. (ספורנו) 3. בירכם הן ע"י דרך הטבע שבה אחז יעקב (ברכת מלאך), והן על ידי ההשגחה הניסית שבה אחזו אברהם ויצחק (האלקים הרועה אותי). (מלבי"ם) 4. מאמר הקב"ה קרוי 'מלאך'. (אורה"ח) 5. 'מלאך' הוא כינוי לקב"ה, שהבריאה כולה קרויה מלאכה. (הכתב והקבלה) 6. מלאך לא מברך מעצמו והרי הבקשה היא אל שולחו של המלאך.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

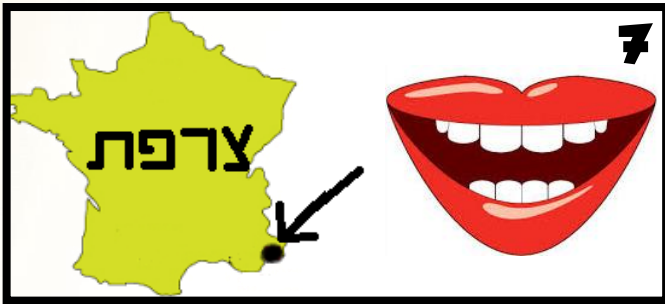
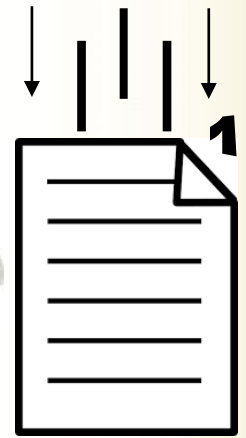
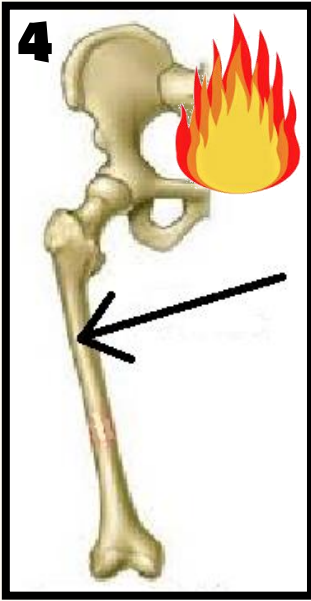
בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע העשוי מתמונות הרומזות על שמות צמחים ומושגי ט"ו בשבט. (תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים) אשמח לקבל רעיונות, חיזוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות לט"ו בשבט

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

© כל הזכויות שמורות לאהרן בייני.

'מחשבה טובה'

התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם מקל של רימון לצליית הפסח (כמובא בדיני קרבן פסח)

